

Asia: VN/33490/2022

Lausuntopyyntö komission maksukyvyttömyyslainsäädäntöjen harmonisointia koskevasta direktiiviehdotuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Mitä mieltä olette takaisinsaantia koskevista ehdotuksista?

-

Mitä mieltä olette pesäinhoitajan tiedonsaantia eräistä rekistereistä koskevista ehdotuksista?

-

Mitä mieltä olette pre-pack-järjestelyitä koskevista ehdotuksista?

-

Mitä mieltä olette johdon velvollisuuksia ja vastuuta koskevista ehdotuksista?

-

Mitä mieltä olette mikroyritysten purkumenettelyä koskevista ehdotuksista?

Harmaan talouden selvitysyksikkö (myöhemmin selvitysyksikkö) lausuu asiasta harmaan talouden torjunnan näkökulmasta. Selvitysyksikkö haluaa tuoda esille lausuntopyynnön muistiossa esitettyyn maksukyvyttömiä mikroyritysten purkumenettelyyn liittyen seuraavaa:

1. Suomessa vuoden 2022 alussa toimineista yrityksistä oli 326 912 mikroyritystä direktiiviehdotuksessa käytetyn määritelmän mukaan. Näistä mikroyrityksistä oli noin 38 prosentilla negatiivinen nettovarallisuus laskettuna vuoden 2020 verotustiedoista.
2. Konkurssin raukeamisen jälkeen osakeyhtiömuotoinen velallinen poistetaan kaupparekisteristä. Verotuksessa kaupparekisteristä poistetun yrityksen ei katsota purkautuvan, vaan yritys on kaupparekisteristä poistamisen jälkeen edelleen olemassa verotuksen näkökulmasta.

3. Kaupparekisteriin merkitsemisen oikeusvaikutukset on säädetty kattavasti, mutta kaupparekisteristä poistamisen oikeusvaikutuksia ei ole yksiselitteisesti säädetty. Purettu tai rekisteristä poistettu yhtiö on oikeuskelpoinen, mutta ei oikeustoimikelpoinen. Tämä johtaa erilaisiin tulkintaongelmiin rekisteristä poistetun muiden (kuten verotukseen liittyvien) velvollisuuksien, vastuiden ja oikeuksien osalta.

4. Eri viranomaisten tulisiikin perustaa yhteinen selvityshanke, jonka tavoitteena olisi tunnistaa kaupparekisteristä poistettuihin yhtiöihin liittyviä keskeisiä ongelmia aiheuttavat lainkohdat ja viranomaisten menettelyt. Lisäksi hankkeen tulisi laatia konkreettiset ehdotukset ongelmien poistamiseksi.

Yksityiskohtaisemmat perustelut (kohdat 1. - 4.):

Direktiiviehdotuksessa käytetyn määritelmän mukaan kaikista vuoden 2022 alussa toiminnassa olleista 431 881 suomalaisesta yrityksestä oli mikroyrityksiä 75,7 prosenttia (326 912 yritystä) verovuonna 2020. Näiden yritysten oikeudellinen muoto oli osakeyhtiö, henkilöyhtiö, luonnollinen henkilö tai ulkomainen yhteisö. (Harmaan talouden selvitysyksikön asiakasluokittelu 112_2022) Mikroyrityksistä 62,3 %:lla eli 203 549:lla oli positiivinen nettovarallisuus vuoden 2020 verotustiedoista laskettuna (Harmaan talouden selvitysyksikön asiakasluokittelu 076_2022).

Elinkeinoverotuksessa laskettuun nettovarallisuuteen kuuluvat elinkeinotoiminnan varat ja velat. Liiketoiminnan varoihin luetaan käytännössä kaikki elinkeinotoimintaan kuuluvat ja arvoa omaavat työkalut, ajoneuvot, kiinteistöt, tavarat, saamiset ja niin edespäin. Velaksi luetaan ne erät, jotka on kirjattu vieraaksi pääomaksi taseen vastattaviin. Kun varoista vähennetään velat, saadaan selville yrityksen nettovarallisuus. (<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/nettovarallisuus/miten-nettovarallisuus-lasketaan/>)

Konkurssi on velallisen kaikkia velkoja koskeva maksukyvyttömyysmenettely, jossa velallisen omaisuus käytetään konkurssisaatavien maksuun. Tuomioistuimen on tehtävä päätös konkurssin raukeamisesta, jos konkurssipesän varat eivät riitä konkurssimenettelyn kustannusten suorittamiseen eikä kukaan velkojista ota kustannuksia vastatakseen tai konkurssipesän varoista tuleva kertymä jäisi niin vähäiseksi, ettei konkurssin jatkamista voida pitää tarkoituksenmukaisena (KonkL 10:1). Konkurssin rauetessa sen oikeusvaikutukset lakkaavat (KonkL 3:11). Jos velallisen omaisuutta on jäljellä konkurssikustannusten ja muiden konkurssipesän velkojen tultua maksetuiksi, pesänhoitajan on varattava ulosottomiehelle tilaisuus omaisuuden ulosmittaamiseen. Pesänhoitajan on luovutettava velalliselle omaisuus, jota ei ulosmitata (KonkL 3:12).

Konkurssin raukeamisen jälkeen velalliseen tai velallisen toimintaan ei enää voida kohdistaa niitä selvitystoimia, jotka ovat konkurssin aikana olleet mahdollisia. Osakeyhtiömuotoinen velallinen poistetaan kaupparekisteristä. Raukeavissa konkurseissa pesän selvitysaika on yleensä varsin lyhyt. Näin ollen on mahdollista, että selvitystoimet jäävät osin puutteellisiksi.
(<https://www.konkurssiasiamies.fi/fi/index/konkurssijayrityssaneeraus/shzygofik.html#>)

Kaupparekisteriin merkitsemisen oikeusvaikutukset on säädetty kattavasti, mutta kaupparekisteristä poistamisen oikeusvaikutuksia ei ole yksiselitteisesti säädetty. Purettu tai rekisteristä poistettu yhtiö on oikeuskelpoinen, mutta ei oikeustoimikelpoinen. Tämä johtaa erilaisiin tulkintaongelmiin rekisteristä poistetun muiden (kuten verotukseen liittyvien) velvollisuuksien, vastuiden ja oikeuksien osalta.

Eri viranomaisten tulisikin perustaa yhteinen selvityshanke, jonka tavoitteena olisi tunnistaa kaupparekisteristä poistettuihin yhtiöihin liittyviä keskeisiä ongelmia aiheuttavat lainkohdat ja viranomaisten menettelyt. Lisäksi hankkeen tulisi laatia konkreettiset ehdotukset ongelmien poistamiseksi.

Kaupparekisteristä poistetun yrityksen verovelvoitteiden hoitaminen on hankalaa. Yhtiö ei voi rekisteristä poistamisen jälkeen hankkia oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia. Oikeuskäytännön mukaan rekisteristä poistettu yhtiö säilyy edelleen yhtiönä ja esimerkiksi osakkaan peitelty osinko voidaan verottaa myös siltä ajalta, kun yhtiö ei ole ollut merkittynä kaupparekisteriin. Verohallinto ei voi päättää kaupparekisteristä poistetun yrityksen asiakassuhdetta, jos asiakkaalla on omistuksia (kiinteistö tai asunto-osakkeita). Rekisteristä poistetun yhtiön edustajat voivat ryhtyä vain sellaisiin toimiin, jotka ovat välttämättömiä yhtiön velan maksamiseksi tai yhtiön omaisuuden arvon säilyttämiseksi. Kaupparekisteristä poistettua osakeyhtiötä ei rekisteröidä arvonlisäverovelvolliseksi tai muihin Verohallinnon rekistereihin. Verovelvolliseksi on rekisteröitävä se todellinen toimija, joka on tehnyt oikeustoimet. Tosiasiallisen toimijan selvittäminen voi olla haasteellista.

Kaupparekisteistä poistetun yrityksen passiivisuus viranomaista tai julkista rekisteriä ylläpitävää tahoa kohtaan ei aina tarkoita toiminnan tosiasiallista päättymistä. Rekisterimerkintöjen virheet ja puutteet eivät aina estä toiminnan harjoittamista, vaikka niillä on oikeudellista vaikutusta. Poistettujen yrityksen toimintaa on havaittu jatkettavan yrityksen nimissä, mutta rekistereiden ulkopuolella. Edelleen toiminnassa oleva yritys voi olla harmaan talouden harjoittamisen väline ja kaupparekisteristä poistettu yritys hankaloittaa viranomaisten valvontatyön suorittamista.

Mitä mieltä olette velkojatoimikuntia koskevista ehdotuksista?

-

Muita näkemyksiä direktiiviehdotuksesta

-

Marttinen Janne
Verohallinto

Kotiranta Mikko
Verohallinto - Harmaan talouden selvitysyksikko